

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracije in ekspedicija na starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. — kr.
za pol leta . . . 4 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V Ljubljani na dom posiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo

k naročevanju na

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja, kakor do zdaj:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.;
" pol leta 4 " 20 "
" četrt leta 2 " 10 "
" en mesec — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto 10 gl. — kr.;
" pol leta 5 " — "
" četrt leta 2 " 50 "
" en mesec — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Tudi se zamore zanaprej vsaki pri gosp. Gerberju naročiti, in če je komu drago, tudi tam svoj list prejemati ali posamezne številke kupovati.

Gg. bogoslovci in študentje plačajo le polovico naročnine.

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih nakaznicah (Postanweisungen).

Vredništvo in upravništvo.

Dvojne volitve

kličejo zopet Slovence v Ljubljani in na Notranjskem na boj z ljutim nasprotnikom. V glavnem mestu Slovenije se ima ponoviti tretji

del mestnega starešinstva, iz Notranjskega pa poslati v deželni zbor naslednik nedomestljivega dr. Costi.

Volitev na Notranjskem se bo, kakor vse kaže, vršila v najlepšem redu gotovo v čast narodu slovenskemu. Nasprotnik nemčurski se najbrže na bojišče še prikazati ne bo upal, svest si, da na Krasu ni zemlje za nemčurski osat, da Notranjci se z nikakoršnimi zvijačami ne dajo vjeti za nemčursko reč, da jih nihče ne bo prepričal o tem, da bi v nam nasprotnem taboru bili v stanu najti zastopnika, kakoršnega jim narodna stranka podati zamore. Notranjci so se že več ko do sitnega prepričali, da jim od nemčurske stranke ni pričakovati družega, ko slabo; če jim kdo more pomagati k boljšemu, bo to le storil mož domačin in za narod slovenski vnet. In ker so tega prepričanja vsi, nas zaradi izida volitve, ki se ima soboto v Postojni vršiti, nič ne skrbi, svesti smo si, da bo naš kandidat g. Peter Grasselli sijajno zmagal.

Vse drugače je gledé volitev v starešinstvo ljubljanskega mesta. Tu je po različnih sredstvih, s silo in zvijačo vladajoče birokratično-nemčurske svojati, nekoliko pa tudi po naši malomarnosti, četa nasprotnikov naših se tako trdno zvezala, da jo je le težko predreti, še celó, ako bi bil volilni red večini ljubljanskih prebivalcev pravičen; da ni, to je pač že vsakemu znano. Zato in ker je veliko število volilcev takih, da le neradi volijo ter jim je enako, ali sedé v mestnem starešinstvu ti ali oni, — zato je volitev za nas težavna reč, tim težavnejša, ker nasprotni volilci po povelji svojih viših ali takih, od katerih so odvisni, v celih četah hité na „rotovž“ ter odhajajo svoje glasove tistim, ktere voliti jim je ukazano.

Naša stranka takih pripomočkov nima in ko bi jih imela, bi jih vendar-le ne rabila, ker spoštuje lastno voljo, lastno prepričanje volilcev. Zato mora njeno delovanje združiti se v tem, da skuša volilce pripraviti do pravega prepričanja, do spoznanja, da je početje sedanjega starešinstva na kvar volilcem, mestu, deželi in narodu. Veliko jih je, ki do zdaj s tem si še niso glave belili, ki tedaj ne spoznajo važnosti mestnih volitev, veliko jih je tudi, ki ne vedó ali nočejo vedeti, da jih dolžnost do someščanov veže vdeleževati se volitev, ki toraj tudi ne pomislijo, da se pregreše zoper dolžnosti svojega stanu, ako se za volitve ne brigajo. Take podučiti in pripeljati jih do pravega spoznanja, — to mora biti najprvo naše prizadevanje. Če se nam to posreči, potem pač ne bo težko nam spodrinili nasprotnika, čegar zvijače in nepoštena sredstva bodo potem le prazno strašilo.

Da ne smemo dalje puščati mestnega gospodarstva v tako nespretnih, pogubonosnih rokah, kakor je zdaj, to bo menda po šestletnem slabem ravnanju sedanjega starešinstva pač vsakemu jasno; a kar mahoma iztrgati ga jim iz rok, nam ni mogoče, to moremo le, ako zabijemo vsako leto izdatno zagozdo v to truplo. Storit pa to moramo, to smo dolžni ne le mestu, ki pod skrbjo sedanjih očetov njegovih čedalje bolj propada, dolžni smo to tudi vsi deželi, ki je po ogromni večini slovenska in ima pravico zahtevati, da ima Ljubljana lice glavnega mesta slovenskega. Kaj nam bode rekel narod po vsi deželi, ki tako krepko odbija tujstvo in nemčurstvo od sebe, če mi glavno mesto njegovo prepuščamo ravno istemu tujstvu in nemčurstvu, če ne napenjamo vseh moči, da bi branili svoje pravice proti njemu? Res je, da nikjer, zlasti v deželah s

V prospeh cerkvene umetelnosti.

Različne so naloge, ki jih imajo izvrševati človeški stanovi, in le potem jih more vsak stan zadostilno izvrševati, ako ve postave in pogoje, pod katerimi se dogotovijo. Vsak stan ima svoj delokrog, v katerem mora bolj ali manj rabiti svojo duševno ali pa telesno moč. Duhovskemu stanu naložena je velika naloga kot varuhu pravega verskega javljenja. Ne služi mu pa samo govoreča beseda v njegovem poklicu za ohranjenje verskega čuta ljudstvu, ne samo skrivnostno opravljanje obredov pri milost darujočih zakramentih, ampak je še nekaj očem in duhu razumljivega, ktero opravljatelju služi kot pripomoček, vernim pa je to drugi govor, ki jim vedno razlaga namen in pomen svetih opravil. In to so proizvodi naobrazovalne umetelnosti.

Prvih dob je imelo mlado in preganjano občestvo izpoznavalcev Kristusovih še v privatnih poslopih svoje blažujoče shode in skrivnostna

opravila. Iz teh so se preselili o času hujših preganjanj v podzemeljske votline (katakombe), ne sicer toliko za varstvo življenja, kakor iz svete želje na grobeh svojih bivših sobojevnikov opravljati sveta opravila, ki so jih navdihovala s spominom njihovega Odrešenika. V teh votlinah bili so prvi začetki krščanske umetelnosti in to v prvih letih družega stoletja. Lepo govori E. Förster o teh spominjkih krščanske umetelnosti, ki pravi: „Je nekaj posebnega, pomenljivega in predpomenljivega, da moramo doli k mrtvim, da najdemo prva znamenja življenja nove umetelnosti. Kakor je krščanstvo izrastlo iz neznatnega in skrivnega kot svetoblastna in svetoosrečujoča moč, tako se je razvilo plodno seme nove umetelnosti v temnem naročju zemlje.“

Od tistih dob do današnjega časa prehodila je cerkvena umetelnost ista pota, kakor splošno versko življenje. Vedno pa jej je bil le edini namen nazore svojega uka ljudstvu razložiti z naobrazovanjem umu najbolj pristojnim predočiti mu boj in zmago njegovega

življenja. Namen cerkvene umetelnosti po njenim pravem duhu je bil in je človeku kazati čistost in neomadeževanost njegovega zemskega življenja, hrepenjenje po onej večni domovini, ki nam je obljubljena po Odrešeniku; toraj ima čisto idealne in simbolične izjave, nasproti pa je kazala najboljša doba posvetne umetelnosti, to je grška, le človeka zadovoljnega v harmoniji svoje dušne in telesne kreposti, brez najmanje dozdeve neumrjčnosti duše po smrti telesa, toraj čisto telesno. Bile so pa tudi dobe krščanske umetelnosti, ki so se kot izraz javnega življenja kazale, iz katerih se je pa vse kaj družega iztekalo kakor ta idealnost, kar se n. pr. razvidi iz fantastičnih izdelkov h koncu 17. in v večini 18. stoletja.

Današnji čas — bi skoro rekel, da se svet na novo stvarja, a vendar v umeteljniškem obziru malo novega stvari, kar bi času dalo svojolastni značaj, — začena se tudi žariti na obzoru cerkvene umetelnosti. Uglobili so se raziskovalci v one dobe, ko je cerkvena umetelnost najbolj slovela, v čase od 11. do

prebivalci dvojne ali še več narodnosti, mesta niso prave slike za spoznanje prave podobe dežele, ker se v njih nakupiči vsake sorte zmes in to po nikakoršnih razmerah; zato tudi mi Slovenci, dokler vlada nam sovražni sistem, v Ljubljani v II. volilnem razredu nikdar ne bomo mogli meriti se z vradniki in penzionisti; — ali v I. in III. razredu nam razmere niso tako nemile in krivične. V teh razredih nahajajo se še neodvisni elementi, katerih bi ne smel strah k volitvi goniti, marveč lastno prepričanje. Zato se tudi nadjamo, da prizadevanje našega volilnega odbora, sestavljenega iz neodvisnih, previdnih možakov, vrlih meščanov in poštenih narodnjakov, čegar oklic do volilcev objavimo na tretji strani tega lista, ne bo zastonj, marveč da bomo letos zabili prvo zagozdo v nemčursko teló, ki tako samovoljno na „rotovžu“ gospodari. Ko bo zapičena ta prva zagozda va-nj, potem bo šlo čedalje lažje, ker bo razpoka vedno širja. V to pomozi Bog in srčnost slovenska!

Dika jugoslovanska.

(Dalje.)

Ako je pak tako, tedaj prašam jaz: Kaj je, kar za zabavnim in razuzdanim življenjem tolikanj pohlepno mladež skloniti more na toliko resnoba in delavnost? Mar one pozitivistiške in materialistiške doktrine, ktere se žalibože že tudi pri nas začenjajo širiti, da moralnega zakona ni, o katerem vendar Cicero tako čudovito in resnično govori, kakor sv. apostelj Pavel? da se vsi naši naravni nagoni in vse naše pohlepe in pohote mirno razvijati imajo, ker kdor njim vsem brez razločka zadovolji, da je dosegel svoj namen? da so največi hudodelci, da so toraj petrolejevci, kteri so zastavljence, ne krive ne dolžne, ubijali in ogenj v biblioteke in zbirke umetniške metali, ne toliko krivci, kolikor samo nesrečniki? da ves vzgoj človeški godi se edino v tem, da se neke meglene predstave (Vorstellungen), kakor pravijo, etisirajo, ktere tedaj voljo vladajo po svoji volji brez popolne njene svobode? Po tej teoriji bi učeni ljudje, kteri teh etisiranih predstav dosti imajo, ob enem bili tudi najizvrstnejši. A jaz pravim: Kedar bode sodnik živih in mrtvih sestavil poslednjo statistiko čednosti in hudobije, tedaj bo se primeroma več učenjakov in vedežev nahajalo na levi strani, kot prostega ljudstva, ktero je živelo po svoji veri in po katekizmu. Dobro je opa-

zil sv. Avgustin: „Surgunt indocti et regnum coelorum rapiunt, nos autem cum doctrinis nostris in coeno vitiorum volutamur.“ (Dvigajo se neučeni ter si pridobivajo nebeško kraljestvo, mi pa se s svojimi učenostmi valjamo v blatu pregreh.) Je-li to, vprašam jaz še enkrat. nauk, kteri more mladež skloniti na ono delavnost in vdanost, brez ktere ni resnice, ni učenosti? Oh ni! in stokrat, ne samo v imenu vere, nego tudi v imenu zdravega razuma, ponavljam: ni!

Kam take grozne teorije vodijo, vidi se iz tega, da se je Moleschott, glavni steber njihov, predrznil primero storiti med hudodelnikom, kteri je njemu samo nesrečnik brez nikakoršne krivnje, in med sodnikom, kteri v imenu društva in postave sodi, ter hudodelca predpostavlja sodniku: „quel rapport en effet, pravi on, y a-t-il entre l'individu aveuglé par la passion, qui commet un meurtre, et le calme d'un tribunal, qui sans obtenir un avantage moral, quel qu'il soit, se venge d'un crime par la mort?“ (Ktera razmera v resnici je med človekom s strastjo preslepljenim, ki stori uboj, in med mirom sodišča, ktero kaznuje hudodelstvo s smrtjo, da si ne doseže nobenega kakoršnega koli npravnega vspeha?) Tù je ubijavec oproščen, sodišče pa obsojeno. Po tej filozofiji kazenskega prava bi sodniki zagrebski ne bili smeli obsoditi ubijavca Bastijančiča, kteri je pri belem dnevu v Zagrebu ubil siromaka Hoffmana; ampak nasprot sodniki, obsodivši nedolžnega nesrečnika, so zasluzili, da se v temnico ali ječo obsodijo na 18 let. (Vidi Revue de deux mondes od Aug. l. 1873 str. 531 naslov: La responsabilité morale et le droit de punir, od E. Caro).

Duša mladenška more za resnico in nauk sposobna postati samo po sv. evangeliju, ktero pravi in uči, da človek v sedanjem stanju svojem ni povse zdrav na svoji duši; da so v človeku razun svetega véstnega zakona tudi huda poželenja, ktera je treba zatirati, pokoriti in na križ, da tako rečem, pribijati; da je nauk, krepost, izvrstnost in vse, s čimur se diči človeštvo, vspeh hude borbe, ktero mora človek biti sam seboj, in da je mnogo teže, kar so že stari rekli, samega sebe, nego ves svet premagati, ker velikrat se je že dogodilo, da je on, ki je nadvladal ves svet, revno trpel in poginil, ker ni znal premagati sam sebe; da se človek ne samo do groba svojega boriti mora sam seboj za krepost in izvrstnost, temuč da v tej borbi človek tudi

najbolj češćeni dostikrat obnemore; kar posebno lepo sam o sebi spričuje sv. apostelj Pavel, pa že tudi modrost poganska, kajti v njenem imenu eden od prvih psihologov starega sveta pravi: „Cupio meliora, proboque; deteriora sequor“.

Če je toraj sv. apostelj Pavel, človek najizvrstniši, ako se tudi ne oziraš na njegov vzvišeni poklic, rekel o sebi: „Castigo corpus meum et in servitute redigo, ne cum aliis praedicaveró, reprobus ipse efficiar“ (Tarem svoje telo in devam v sužnost, da, ko druge učim, sam ne bom zavržen): jasno je, da i mladež, ktera se je posvetila učenju, paziti ima sama na sebe, da se ima varovati vsake slabe prilóžnosti, poželenja svoja ostro devati v jarem svojega uma in svoje vesti, v boju proti sami sebi od malih nog se vaditi, da naj iz obilnega vira svete vere zajema vse pomočke, ktere je dal nam Bog, da se človek na vsako bolj resnobno delo pripravi, utrdi in učvrsti. (Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. marcija.

Avstrijske dežele.

O ministerstvu Auerspergovem so dunajski in vnanji časniki poročali, da se bode moralo kmalo umakniti ministerstvu Lasser-Kellerspergovemu. „Tagespresse“ pa to taji in pravi, da ministerstvo še ne bode tako kmalo odstopilo, marveč se bode tudi Banhans kmalo povrnil na Dunaj ter zopet nastopil svojo službo. To je prav verjetno, kajti do jeseni bode ministerstvo imelo mir pred državnim zborom, za napade deželnih zborov pa se bode še manj zmenilo, kakor za nezaupnice zbora državnega. Sicer pa si na vso moč prizadeva vtrditi se tudi še za naprej in vničiti nasprotovalno stranko. Na Českem boža Mladočehe, ki so ji storili ljubav, da so vstopili v deželni zbor, Bukovincem je napravilo vseučilišče in tudi napovedani prihod cesarjev bode imel ravno ta namen. Ker se narodna stranka noče vdeležiti deželnega zbora, jo vlada hoče s tem prisiliti k vdeležbi, da bode deželni zbor in corpore pozdravil cesarja. To je jako zvito napeljavano čutiti je, da narodnjaki se raji hočejo odpovedati poslanstvu kakor pa tej vladi streči, kar sta Petrino in Hormuzaki že storila. Na Tirolskem je vlada vstanovila nov listič, ki bode 3 krat na mesec izhajal in Tirolcem prigovarjal, da naj državnemu zboru

15. stoletja. Na novo oživljena je vrsta čisto različnih umeteljniških strok, ktere združene služijo enemu namenu: oblažiti čut človeški, povzdigniti ga od svetnega šuma v nadsvetno čutje in vlti mu boljše in tolažilnejše glase v njegovo dušo. Res je, da tudi narava nam more izbujati te čute, a redki so, ki jih prav umejo; v umetelnosti pa nam človeški duh — odsev božjega duha — prerodi naravo v drugo stvarstvo, združi nam več življev in naredi, da smo za nje bolj občutni.

Tudi v naši domovini dvigajo se stari spomini žive vere naših prededov. Tu se ve, da ni govorjenja o spominjkih, ki bi jih bila stvarila samostalna slovanska umetnija, ker izvzemši Ruske je le Srbska v umeteljne izdelke izbila nekoliko svojega značaja, a le nekaj, ker glavni vzori bili so jim v izhodu cesarstvu. Ti naši spomini z vso njihovo vpravo preživeli so že razne premembe, cvet in propast umetelnosti, toraj so dandanes nekteri le malo podobni osnovalnim idejam njihovega početka, a tudi čas je mnogo razdjal. Treba

je toraj marsikje poprave in nadomestenj, da se reč namenu primerna vzdrži. Verskemu čutu našega naroda ne more se sicer očitati, da bi bil za to toliko malomaren, ako se na to opomni; več se ima pa očitati vodilnim in izvrševalnim elementom, a o tem tukaj ne daljnega govora! Le toliko rečem, da se je v tem obziru veliko v zadnjem času grešilo in se še greši. Ker izdelki, ki pridejo iz umetniških rok, veljajo drag denar, kar bi sicer ne bilo neopravičeno, pa nimajo stalne vrednosti, ako niso narejeni po postavah zloga in predpisih cerkvenih: ter materialno škodujejo ljudstvu in so sramota celega naroda: je pač nujna potreba, da se v tej reči na bolje obrne.

Ne vsaki izdelovalec je za svojo nalogo dovolj zmožen, a še manj je vsaki naročnik umesten za razsodbo. Treba je uka na obeh straneh, posebno pa pri duhovnih, ki imajo kot naročniki v imenu svojega ljudstva tudi odgovornost — ker marsikteri izdelovalec rad ribari v kalni vodi. Očitato se je že zgodom zadnje graške obrtne in umeteljne razstave

od nekega recenzenta v dunajskem umetelnem listu, da duhovščina slovenska kupuje, kar potrebuje pri cerkvenih opravilih, brez ozira na namen in stvarno vrednost, in dostikrat je to tudi žalibog istina. Kdor si tedaj ne more temeljite vednosti nabrati v cerkveni umetelnosti, naj si preskrbi vsaj za potrebo kažipota, ki mu zvesto priporoča, kar je vredno, in ki graja napačnosti. Kot tak kažipot č. duhovščini priporoča se posebno v Terlanu na Tirolskem šestkrat na leto izhajajoči list „Der Kunstfreund“; izdaja ga Karol Atz, in velja 1 gl. 30 kr. za celo leto.

Ne le izdelovalec, ampak tudi naročevalec mora nekaj vedeti, če hoče pravo zadeti v čast in prid lastni, pa tudi našim sosedom in poznim potomcem v spričevalo, da nismo bili leni in malomarni v oni stroki, ki daje čast in navdušuje čez stotine let.

Te vrstice naj bodejo pa tudi za oživljenje kakega družega bolj spretnega pisatelja na tem polju, ki je pri nas tako malo obdelovano.

—nik.

ne obrnejo hrbta. Tudi o deželnem zboru se nadeja, da bode po vstopu južnotirolskih poslancev vladi vgodnejši kakor je bil doslej; da bi se to bolj gotovo zgodilo, bi vlada kaj rada videla, da bi se deželni glavar dr. Rapp ne vdeležil zborovanja, ktera želja pa se ji ne bode spelnila, ker je dr. Rapp že toliko okrevail, da bode zamogel predsedovati deželnemu zboru.

Ogrski list „Közerdek“ je poročal, da razprtija med avstrijsko in turško vlado zaradi rumeljskih železnic še ni poravnana in da naš poslanec, grof Zichy, je šel na odpust. „N. fr. Presse“ pa trdi, da reč je čisto poravnana in da nikomur ni prišlo na misel poslanca iz Carigrada poklicati.

V Trstu in Gorici delajo velike priprave za vreden sprejem cesarjev. V gorici se je v ta namen sestavil poseben odsek deželnih in mestnih odbornikov. Deželni odbor je županijam tudi v posebnem razglasu priporočal, da bi iz vsake županije odbrali nekaj mož, ki bodo na kolodvoru, pričakovali cesarja, ki se pripeljejo 4. aprila okoli 9. ure dopoldne. Ulice, skoz ktere se bodo peljali cesar, bodo olepšane, Franc-Jožefovo ulico bodo kinčale zastave, na deželni hiši bodo vihrala tri zastave: deželna, slovenska pa italijanska. Na večer bode vse mesto razsvitljeno. Drugo jutro okoli 7. ure se cesar po železnici odpeljejo v Kormin in naprej v Benetke.

Vnanje države.

Tudi **pruski** kralj obišče letos Italijo. V sredi meseca maja se z ruskim carom snide v Berolinu, potem pa se z Bismarkom poda na Laško.

Na Francoskem se pripravljajo na volitve za starašinstvo. Bonapartovci z razdelitvijo fotografij pa knjižuric nabirajo novih privržencev, pa vlada jim je tako razdelitev prepovedala.

Španjska vladna poročila zopet pripovedujejo o velikih zmagi, pri kateri so čisto potolkli karlističnega generala Dorregaraya. Ker pa poročilo pravi, da Alfonsisti imajo le enega mrtvega pa okoli 36 ranjenih, si lahko misli, kakšna bitev je to morala biti. Te dni sta se Alfonsu XII. poklonila baron Bonifayo pa vojvoda Fernan-Nuñez, edina velikaša, ki sta bila prišla tudi na dvor kralja Amadeja.

Srbskemu knezu od vseh strani dohajajo pisma vdanosti in priznanja, da je razpustil narodno skupščino. Radović je postal minister prava, njegov sprednik Zenič pa predsednik državnega sveta.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. aprila.

(Oklic do mestnih volilcev ljubljanskih), kterega je razglasil zato sestavljeni volilni odbor, se glasi:

Meščani!

Od leta 1860 do spomladi 1869 so skrbeli svojemu narodu zvesto udani možje za blagor našega glavnega mesta pri mestnem starešinstvu in s popolno zadovoljnostjo so se mogli ti ozirati pri svojem odstopu leta 1869 na svoje osemletno koristno in uspešno delovanje. Prej zanemarjene ceste in ulice, po katerih se je dalo le težko voziti, so se za časa njih gospodarstva popravile, kakor nikdar poprej; potrebni kanali na mnogih krajih mesta so se napravili; na enem najlepših mestnih prostorov, kjer je stal poprej neokusno stavljeni lesen tako imenovani „šustarski most“, se je postavil sedaj mestni srenji na čast železni „Hradecki-

jev most“, ob bregovih Ljubljance so se v znameniti dolgosti sezidali zidi in vsi popotniki so bili enih misli, namreč, da so bili javni kraji in ulice takrat mnogo snažnejši kakor zdaj; zraven vsega tega, akoravno je vojska prizadela leta 1866 mestu neprimerne stroške in tudi kolera je strahovito razsajala, da je imelo mesto silo zdravniških stroškov, je bilo mesto še v stani, kupiti grad pod Turnom (Tivoli) za 80.000 gld. in olepšati tamošnji vsakemu odprti vrt. Tudi se imamo zahvaliti delavnosti svojih tedanjih narodnih zastopnikov za ustanovitev sirotišča in zavoda za bolne otroke, ter glavne šole pri sv. Jakobu in ustanovljenje višje realke spada v njih dobo, oni so dalje vstvarili občinski statut in urédili duhu časa primérno trži red in zadeve ubožne; oni so brez nadlegovanja meščanov zvišali mestne dohodke slednjega leta za 38.000 gld. in sploh storili vse, kar more duševni in materialni blagor celega mesta braniti in pospeševati.

Ko je bil ta tako delavni mestni odbor leta 1869 ob času Giskrovega ministerstva razpuščen, ne zavoljo nezadovoljnosti svojih volilcev, temuč po ukazu ministra dr. Giskre, ki ga danes ves avstrijski svet pozná in ga je cesar sam obsodil, takrat so mislili Vaši prejšnji zastopniki, da jim je patriotična dolžnost, pri novih volitvah prostovoljno se umakniti, da ne bi škodovali meščanom pri tisti sreči, ktero so jim obetali naši nasprotniki v svojih oklicih.

Od takrat je preteklo že šest let, kar ima ves čas svojega obstanka skoraj vedno eden in isti mestni odbor priliko, brez opozicije od naše ali druge strani spolniti, kar je vedno obetal; a žalibog, nikdar ni spolnil teh svojih obljub! Šest let že se šopiri v mestnem starešinstvu politika „konstitucijskega društva“, nemški „kazino“ daje pravila za praktično življenje, obrtnijo pa zastopa „kranjsko stavbeno društvo.“

Ozrite se krog po svetu, častiti meščani! Ali so bili kedaj naši javni prostori in naše ulice v takem slabem stanu? Kje se je storilo v teh šestih letih le eno delo, ki bi se smelo le količkam primérjati s tem, kar je storil bivši narodni mestni odbor? Poglejte, častiti meščani, kedaj so bili naši javni kraji in ulice v tako zapuščenem stanu kakor so sedaj? Nezadovoljnost po vseh krogih meščanstva raste čem dalje, tem bolj; trgovstvo in obrtnija propada; trgovec in obrtnik kakor tudi delavec se borita s čedalje večjo skrbjo, kako bi se pošteno preživela, a v mestnem odboru njegova lastna stranka tirja, da bi se gledališču, ktero nima namena ljudstvo izobraževati in blažiti, temuč le kratkočasiti nekatere, ki so od sreče obdarjeni, naklanjala denarna podpora iz mestne kase, ktera je bila pod tako slabim varstvom, da je moglo iz nje po goljufiji precej veliko denarja izginiti.

Meščani! Takó ne more dalje biti! Naša meščanska dolžnost nam ne dovoljuje trpeti tega, da bi sedanji mestni odbor brez vse opozicije tudi dalje brez vsega nadzorovanja z našimi davki gospodaril po svojih udi, katerih načela so ta, da stavijo največkrat osobne namene nad blagostanje celega mesta.

Zavoljo tega je narodnih volilcev zbor 25. t. m. sklenil, dosedanjo pasivno opozicijo pustiti in se zopet dopolnilnih volitev za I. in III. volilni oddelek vdeleževati.

Možje, ktere Vam volilni zbor kot Vašega zaupanja vredne priporočal, bodo, kjer bode potrebno, večini ugovarjali, in, kolikor je mo-

goče, manjšini vedno branili Vaše pravice in koristi.

Volilci ljubljanski! Ako delavnost preteklih let primerjate z nezadovoljnostjo, ktera je zdaj skoraj v vsih krogih meščanstva, ne bode čisto nič premišljevali, ampak se brez izjeme enoglasno in enega duha zopet vdeležili volitev, da se bode storil začetek, zaupavati srečo mesta takim možem, kteri brezsebično in udano skrbé za-nje in se bodo zavedali svoje naloge vsikdar. Naklonite svoje zaupanje možem neomadeževane časti in navdanim z najboljšo voljo! — Dobro vemo, da v sedanjih okolnostih in pri nepopolnosti našega sedanjega volilnega reda ter pri obili podpori, ktero imajo naši nasprotniki, se mi lotimo hudega boja, to pa nas ne sme ostrašiti, da se ne bi podali z močnejšim sovražnikom v borbo, kajti če imamo trdno voljo, bode naša zmaga!

Možje, ki jih priporočamo so:

Pri volitvi 5. aprila t. l. v III. razredu:
Gosp. dr. Karol Bleiweis, prim. v dež. bolniš.
„ Vaso Petričič, trgovec in hiš. posest.
„ France Goršič, orglar „ „ „
„ France Potočnik, c. k. stavb. svétnik.
„ Ježef Regali, mizar in hišni posest.
Pri volitvi 8. aprila t. l. v I. razredu:
Gosp. Janez Nep. Horak, mešč. in hiš. posest.
„ Miha Pakič, meščan in hišni posestnik.

Narodni volilni odbor.

(Deželni zbor Kranjski) se začne v torek 6. t. m., z njim vred tudi drugi deželni zbori.

(Nova tiskovna pravda) proti „Slovencu“ zaradi nekega dopisa z Gorenjskega v št. 19 o vradnem preiskovanju zaradi razpečatenega dr. Poklukarjevega pisma, češ, da oni dopis žali čast višjega poštnega komisarja Ratolička. Mi smo se najprvo pri deželni sodnji pritožili zaradi čudne konfiskacije, ki se je zgodila še le 3 tedne potem, ko je bil list že izdan, in bomo, če pride do obravnave, pri sodnji tudi dokazali, da je vse to res, kar je v omenjenem dopisu stalo. Dokazov smo med tem v otoškem okraju nabrali toliko, da po človeško soditi smemo reči, da sodnijska preiskava ne bode škodovala nam, ampak c. k. pošti sploh, posebno pa poštarju otoškemu, g. Petru Ausseneggu. — Jutri t. j. 2. aprila pa bo sodnijska obravnava pri deželni sodnji, pri kateri se je naš odgovorni vrednik pritožil zoper razsodbo delegirane mestne sodnije, ki ga je bila pred nekimi meseci obsodila, da bi moral 8 dni biti zaprt in zapasti 300 gld. kavcije. „Slovenca“ bode pri obeh pravih zagovarjal g. odvetnik dr. Alfons Mošè.

(O zvonovih) pri devici Mariji v Polji smo unidan poročali, kako lično jih je izdelal c. k. dvorni zvonar v Dunajskem-Novomestu gosp. Ign. Hilzer. Pretekli teden smo jih slišali zvoniti ter smo strmeli nad prijetnim, močnim, izvrstno vbranim zvonjenjem, ktero se pogostoma sliši tudi v Ljubljano. Čez kakega pol leta, kedar se udarci nekoliko ogladijo, bodo gotovo še veliko čistejše in prijetnejše peli. Prihodnjo nedeljo bodo imeli zaradi novih svojih zvonov cerkveno slovesnost, ktere se bode boje vdeležil tudi zvonar g. Hilzer, ki se je s temi zvonovi obnesel, da je kaj. Vsled tega bo na Kranjskem gotovo dobil veliko naročil in je te dni že vliil véliki zvon za Vodice, o katerem poročal, da se je delo srečno izšlo.

(Pojasnilo.) Preračune o redninah za ljubljanske najdenice za 2. polletje 1874 je bolnišnično upravnistvo dne 23. decembra 1874 deželnemu odboru predložilo, kteri je dotične denarne zneske po deželni blagajnici

in sicer dne 17. svečana 1875 c. kr. okr. glavarstvom v razdelitev odposlal. Zakaj se omejene rednine v kamniškem okraju še niso izplačale, nam ni znano, brž ko ne je vzrok ta, da hoče dotični zdravnik rednine za ljubljanske najdenice ob enem z onimi za tržaške najdenice izplačati. Toliko na poslanico v „Slovenec-u“ dne 25. marca 1875.

Upravišтво deželne bolnišnice
v Ljubljani.

(Šolsko leto) na srednjih šolah se bode vsled ministerskega ukaza odsihmal končevalo s 16. julijem, pričenjalo pa s 16. septembrom.

(Katoliška družba) bode imela v nedeljo ob 1/2 6 v svojem stanovanju v Virantovi hiši navadni občni zbor.

Razne reči.

— Pogorišče. Na Vovči blizu Poljan nad Škofjo Loko se je na veliki petek zgodila strašna nesreča. Vnela so se pri neki hiši drva in v malo minutah je bila skor vsa vas v ognji. Deset hiš z gospodarskimi poslopji, z mnogim orodjem — vse je šlo. Zgorele so tudi vse ovce in prasci. Nadloga je velika! Pomagajte revežem, usmiljeni ljudje! Vredništvo cenjenega „Slovenca“ je priljudno prošeno, pogorelece priporočiti čast. bravcem. Srčno hvaležni bodo dobrotnikom za vsak mili dar.

V Poljanah 28. sušca 1875.

Tom. Varl,
f. oskrbnik.

Pristavek. Vredništvo bode z veseljem darove sprejemalo in jih urno odpravljalo čast. g. T. Varl-u. Bog omeči dobra srca k obilni pomoči!

— Katoliško bralno društvo se je osnovalo na Dobrovi poleg Ljubljane in se bode v nedeljo 11. aprila popoldne po krščanskem nauku slovesno odprlo.

— Iz Črnomlja 26. marca. Kakor se nam poroča, je učitelj v Starem trgu pri Poljanah pripravljen javno braniti se proti vsaki krivici, ktera bi se mu storila od ktere koli strani.

— Vabilo. Narodna ptujška čitalnica napravila bode mesca aprila dve večji zabavi. — Prvo dne 4. aprila: a) tercet s citrami, goslami in glasovirom, b) Izvirna šaloigra v dveh dejanjih „Kteri bo?“ c) čveterospjev, vodi g. prof. Glazer, d) mali ples.

Drugo dne 25. aprila: a) govor g. prof. Glazerja o muziki, b) deklamacije, c) ples.

Začetek je vselej ob 8. uri zvečer.

O d b o r.

— Oderuh. Iz Ljubljane nam je došel sledeči dopis s prošnjo, da ga priobčimo, kar tudi storimo v svarjenje neprevidnega občinstva. Pred nekoliko časom je bil na Dunaji po porotnikih obsojen žid Gezel-Wilkenfeld zaradi goljufije, ker je po posojilih ljudi neusmiljeno drl; dal si je namreč za čisto majhne zneske podpisati menjice na velike svote in je potem, ko dolžnik ni mogel plačati, iztirjeval menjice v polnem znesku s pomočjo sodnije. Taki oderuhi se nahajajo pa ne le na Dunaji in med židovi, timveč na več krajih: imamo enega tudi v Ljubljani in ta je trgovec Röger na spodnjih Poljanah. Pred kratkim je posodil nekemu tesarskemu mojstru 55 gld. na 14 dni; za ta denar mu je moral tesar podpisati menjico na 100 gld.; to dá obresti 1080 gld. od 100 na leto. Za preloženje eksekutivne prodaje hišnega orodja za mesec dni je zahteval in si dal plačati ta poštenjak 10 gld.; ravno toliko drugič, tretjič pa celó 30 gld. — Ali ni to kazni vredna odrtija? In to nista edina

slučaja te vrste, marveč enakih je na kupe, nekteri so še bolj strašni. Zato naj se vsak varuje tega človeka, zlasti pa manjši obrtniki; kajti dokler dolžnik ni do nazega slečen, ga ta pijavka ne spusti z rok. Posebno se peča s kupovanjem dvomljivih dolgov. Po 20 do 30 gld. takega dolga kupi za 2 do 3 gld., potem pa se spravi nad dolžnika in če je le kaj iz njega izleči, ta poštenjak mu že do kože pride. Pri vsem tem je, se ve da, nemškutar, kajti Slovenec bi kaj takega menda ne počenjal.

Št. 615

P.

Slavnemu Vredništvu „Slovenca“

v Ljubljani.

V številki 31. čislanega lista od 13. mar. t. l. se nasproti popravku, narejenemu 1. dan marca t. l. št. 342, kateri popravek se tiče v številki 22 zapopadenega popisa dogodkov pri eksekutivni iztirjatvi glob zaradi šolskih zamud v Selški dolini, zopet povdarja, da so žandarji neki ženi, katera ni hotla ključa od svoje škrinje dati, nastavili gole bajonete, potem da je neko ženo žandar tako po ustih udaril, da jej je kri tekla.

Nanašaje se na člen 2, postave od 15. oktobra 1869 št. 142 drž. zak. se počastujem Slavno vredništvo prositi, da naj sprejme sledeči popravek v najprvi izhajajoči list čislanega časopisa:

„Na podlagi nasledka uradskega zasliševanja javnih organov, ki so se bili udeležili omenjenega eksekutivnega dejanja, katerih soglasni izreki po postavi popolno verjetnost imajo, se more le vnovič povdariti, da to, kar se očita v št. 22 in 33 „Slovenca“, namreč da so žandarji neki ženi, ko ni hotla ključa od škrinje dati, gole bajonete nastavili, potem da je neko ženo žandar tako po ustih udaril, da ji je kri tekla, nima dejanske resnice. Uradoma pozvedeni dogodki pri eksekutivnim dejanju upornega in žalivnega obnašanja proti komisiji, sbirjajoči se ljudje, ki so brumeli in žugali eksekutivni komisiji, vse to opravičuje več ko zadosti, da je potrebna bila, pridjana pomoč žandarjev, ter se mora zmernemu in prav taktnemu postopanju teh žandarjev pripisovati da iz razuzdadosti ni nastala kaka posilnost.“

V Ljubljani 25. marca 1875.

C. kr. dvorni svétnik,

Widmann m. p.

Protest.

Onim p. n. novomeškim nemčurjem, ki me smatrajo kot dopisnika „Slovenca“ in onem gospodu kulturonoscu trafikantu, katerega surovo obnašanje je predzadnja številka „Slovenca“ zasluženó objavila, enkrat za vselej v prevdarek in premišljevanje.

Ker mi nezasluženó čast dajete in me kot dopisnika „Slovenca“ kakor Vam že navada, napadate, sumičite in kolikor mogoče psujete, sem primoran javno Vam izreči, da ne morem te časti zase sprejeti in reklamirati, ker nisem nikoli „Slovenčev“ dopisnik bil in tudi sedaj nisem. Blagovolite toraj za bodoče pravemu dopisniku zasluženó čast dajati ali pa še boljše, obnašajte se tako, da se ne bode prostemu kmetu zaradi Vašega surovega in neolikanega

postopanja jeziti treba; ker drugače zgubite še tisti slabotni in megleni nimbus, ki Vas kot zastopnike nemške inteligencije obdaja. Da pa moje besede prav razumete, pristavljam še sledeče.

Nikarte misliti, da se narodnjakom ljudi manjka, ki morejo v javne liste dopisavati, morda je v Vašem taborji pomanjkanje in po prigovoru „Wie der Schelm etc. etc.“ tudi nas sodite. Če to mislite, se jako motite in akoravno moje pero miruje, ker nimam toliko prostega časa, da bi vsako neumnost nemčursko zapisal in jo obelodanil, se jih še vedno dovelj najde, ki Vas po malem zbadajo, kakor zaslužite. Ne slagam se povsem z dopisnikom „Slovenčevim“, ker izpeljave v nekaterih dopisih so deloma preveč mile, deloma pa tudi nebitvene, ko bi jih bil jaz pisal, reči moram, da bi bil tako obdelal vse nemčurske čine, da bi za nekaj časa mir bil. „Slovenec“ je še preveč mehko in le z rokovicami nemčurske žabe, ki po novem mestu ragljajo na vsakem voglu, lovili in jih iz kože deval. Svetujem torej dopisniku, naj za prihodnje stvari natanjko pozve in potem ostre pušice na mnoge krive in dolžne kameleone spušča, morda katerega usmrti. — Ako Vam pa, slavna gospoda nemčurska, katerej je moja malenkost trn v peti, to veselje dela, da me grdite in mi vohone za petami pošiljate, ki Vam potem lažnjivo raportirajo, Vam iz srca rad to Vaše nedolžno veselje privoščim in le obžalujem, da morda dolgo več to Vaše veselje trajalo ne bode, ker jaz moram v Beč odpotovati, da se pripravim dostojno za boj, ki me v bližnji bodočnosti čaka. Ker ste vele-zmožni in imate znanje po celem nemški domovini, boste morda tudi v Beču za me kakega špiceljna dobili, da Vam bo o mojem ondotnem učenju, trpenju in morda o moji zvezi s komunardi poročal. — Ceterum autem censeo, da ne pride vsak glas do nebes in da „Slovenec“ boljšega spričevala dobiti ne more, kakor če ga kulturonosci nemčurski korak za korak zasledujejo, napadajo in grdiijo kolikor mogoče. Zatorej me nič ne boli, ako me kot „ultra-slovenca“ povsod obirate, morda se Vam to dobro prilega in želim Vam le še prav dober tek. Dixi et salvavi animam meam.

V Novem mestu 30. marca 1875.

Ivan Plantan,
jurist.

Vredništvo potrjuje, da od g. Plantana ni prejelo nobenega dopisa.

Eksekutivne dražbe.

5. aprila. Ljudvik Milač-ovo (9000 gl.), — 3. Jož. Šventner-jevo (4420 gl.), — 2. Jernej Blaž-ovo (1600 gl.), vse v Ljubljani. — 3. Šim. Treven-ovo iz Godoviča (7700 gl.) v Idriji. — 1. Marije Sekne-tove iz Dunaja (700 gl.) v Kranju. — 1. Jurij Stražišar-jrvo iz Hruškarjev (935 gl.) v Ložu.

6. aprila. 3. Andr. Kerma-tovo iz Orehka (1107 gl.), — 3. Tone Könitsch-ovo iz Orehka (1747 gl.), obe v Postojni. — 3. Marko Popovič-ovo iz Malin (1057 gl.) v Metliki. — 2. Jan. Leben-ovo iz Laz (4270 gl.) na Vrhniki. — 3. Jan. Fatur-jevo iz Zagorja (2100 gl.), — 2. Jož. Fatur-jevo iz Bač (1209 gl.), — 1. Andr. Jogšetič-ovo iz Jasna (600 gl.), vse v Bistrici. — 2. Tone Švigelj-novo iz Martini potoka (600 gl.), — 2. Andr. Odeka-vo iz Spodnje vasi (2255 gl.), — 2. Jan. Kebe-tovo iz Jezera (1505 gl.), — 3. Alojz Mahnic-ovo (6005 gl.), — 3. Gašp. Logar-jevo (1379 gl.), vse v Planini.

7. aprila. 3. Šim. Treven-ovo iz Godoviča (96100 gl.) v Idriji.

Telegrafične denarne cene 31. marea.

Papirna renta 71.20. — Srebrna renta 75.75. — 1860letno državno posojilo 112.60 — Bankine akcije 961. — Kreditne akcije 237.75. — London 111.30 — Srebro 104.10. — Ces. kr. cekini 5.23. — 20Napoleon 8.88.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.